

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.013/2012/3. szám

A Szegedi Ítéltábla dr. Polecsák Mária ügyvéd által képviselt **(felperes édesapja neve) (címe)** felperesnek - dr. Kriveczy György ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében, amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében a dr. Jakab Tamás ügyvéd által képviselt **Alperesi beavatkozó (címe)** beavatkozott, a Csongrád Megyei Bíróság (jelenleg Szegedi Törvényszék) 2011. október hó 27. napján kelt 7.P.21.887/2011/7. számú ítélete ellen az alperes által 8., a felperes által 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja**, az alperes által a Szegedi Törvényszék (korábbi elnevezéssel Csongrád Megyei Bíróság) Gazdasági Hivatala külön felhívására fizetendő állam által előlegezett költség összegét 19.644 (Tizenkilencezer-hatszáznegyvennégy) Ft-ra **leszállítja**, míg az állam terhén maradó állam által előlegezett költség összegét 120.669 (Egyszázhuszezer-hatszázhatvankilenc) Ft-ra **felemeli**.

A felperesnek az államnak külön felhívásra fizetendő le nem rótt eljárási illeték megfizetésére kötelezését **mellőzi** és az állam terhén maradó le nem rótt eljárási illeték összegét 486.000 (Négyszáznyolcvanhatezer) Ft-ra **felemeli**.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50.800 (Ötvenezer-nyolcszáz) Ft másodfokú eljárási költséget.

A másodfokú eljárás során felmerült 42.000 (Negyvenkettőezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS:

A felperes szülei 1969. július 12-én házasodtak össze, majd a felperes édesapjának szüleihez, **(település 1)**-re költöztek. A felperes 1976. december 30. napján született. A felperes szülei között a házastársi kapcsolat fokozatosan megromlott, a felperes édesanyja nem szeretett **(település 1)**en élni, ezért házastársával és a felperessel együtt visszaköltöztek **(település 2)**-re. A felperes édesanyja és néhai édesapja 1980-tól kezdődően különéltek, azonban a felperessel édesapja napi rendszerességgel tartotta a kapcsolatot. A felperes néhai édesapja és édesanyja a felperest érintő minden kérdésben közösen döntöttek. A felperest édesapja - középiskolás korának végéig - kéthetente vitte **(település 1)**re a nagyszülőkhöz, nyári szünetben rendszeresen szerveztek közös programokat. A szülők 1986-ban váltak el. A felperes édesapja 1997-1998. között költözött vissza **(település 1)**re, azonban a szülő-gyermek kapcsolat nem szakadt meg. A felperes és néhai édesapja között szoros volt a lelki kötelék, függetlenül a térbeli távolságtól.

A felperes néhai édesapja rendszeresen fogyasztott alkoholt, ez azonban a felperes hozzá fűződő érzelmeit nem befolyásolta, ettől függetlenül kötődött hozzá.

A felperes néhai édesapja **(település 1)**en 2003. március 18. napján, napközben mintegy öt üveg sört fogyasztott, majd 17.23 órakor ittas állapotban elesett, fejét beütötte. A mentőszolgálat szállította be az alperes sürgősségi osztályára, ahol a traumatológus orvosi vizsgálat megállapította, a koponyán és a hajas fejbőrön felületes hámsérülést szenvedett. Koponyaröntgen felvételt készítettek, amelynek értékelését szakorvos végezte el, aki a koponyacsontokon egyértelmű törést nem igazolt, azonban megjegyezte a későbbiekben a klinikumtól függően kontrollvizsgálat javasolt. A felperes édesapját a vizsgálatot követően elbocsátották.

A felperes édesapját ugyanezen a napon, 19.25 órakor ismételt mentőegység szállította be közterületről az alperes sürgősségi ambulanciájára. Az ekkor elvégzett vizsgálat a jobb nyakszirti régióban a koponya hajas fejbőrén repesztett sebzést igazolt, amelyet összevarrtak és tetanusz-profilaxisban részesítettek. További diagnosztikai eljárások nélkül a felperes édesapját a sürgősségi osztályon helyezték el megfigyelés céljából. Ennek során 22.00 óra körül észlelték eszméletlen állapotát, periodikus légzését, magas vérnyomását. Intubálták, majd sürgősséggel CT vizsgálatot végeztek el, amely a baloldali halántékcsonthoz tartozó, a koponyatetőig követhető subdurális vérömlenyre jellemző magas sűrűségű sávot igazolt a bal agyfélteke kifejezett vizenyőjével. A felperes néhai édesapját műtőbe szállították, a vérömlenyt eltávolították. A felperes néhai édesapja az alperes intenzív osztályán a gyógyszeres kezelés ellenére, az agyi beékelődés tüneteivel 2003. március 19. napján 8.35 órakor elhunyt.

A koponya röntgen-felvételen a jobb oldali nyakszirti régió törése ábrázolódott, ennek következménye volt az ellencsapódásos agysérülés. Utóbb a CT-vizsgálat is igazolta a homloklebeny környéki felületi, akut subdurális haematoma, lágyagyburok alatti bevérzéseket, agyzúzódást és az agyvizenyőt. A koponyaröntgen felvétel alapján a

koponyatörés ténye - a röntgenorvos tévedése folytán - a hivatalos leletekben nem szerepelt.

A felperes néhai édesapja - az Egészségügyi Minisztérium szakmai protokolljában rögzített ismérvek alapján - közepes kockázatú koponya sérültnek minősült, ezért mindkét beszállítása során a fizikális, neurológiai, koponya és nyaki gerinc röntgen, valamint CT-vizsgálat elvégzése indokolt lett volna, miután az alkoholos befolyásoltság állapotában a neurológiai tünetek nehezen felismerhető módon jelenhetnek meg. A felperes néhai édesapját az első beszállítását követően a sürgősségi, vagy traumatológiai osztályra kellett volna felvenni megfigyelés céljából, amelynek során igen korai stádiumban észlelhető egy koponyán belüli vérzés, vagy agyzúródás és a következményes agyvizenyő tünete az összes tudati állapotváltozással, agyidegi és reflexkörü tünetekkel, valamint vérnyomással együtt. Megfelelő megfigyelés esetén, időben észlelt tudati állapotromlás és a megjelenő klinikai, neurológiai tünetcsoport, valamint a vegetatív tünetek megváltozása figyelmeztető tünetként értékelhető, és a megfelelő diagnosztikai lépéseket, így a CT-vizsgálat elvégzését teheti szükségessé. Az időben észlelt koponyán belüli térfoglaló vérzés esetén idegsebészeti és intenzív terápiás beavatkozás a beteg életben maradásának esélyeit növelheti. A felperes néhai édesapjához hasonló korú, súlyos agyzúródást és burok alatti vérzést szenvedett betegek esetében a halálozás mértéke elérheti a 70 %-ot. Ennél jobb eredményt csak az időbeni felismerés és az ezt követő, megfelelő algoritmus alapján elvégzett intenzív terápiás és idegsebészeti beavatkozás tud biztosítani.

A felperesnél édesapja halálával okozati összefüggésben patológiás gyászreakció nem alakult ki, normális gyászreakció zajlott le. Néhai édesapja alkoholproblémája esetenként negatívan hatottak az apa-fiú kapcsolatra, azonban alapvetően nem érintették annak érzelmi alapját. A felperes átlagos intellektuális teljesítményű, erős mentális fékrendszerű, a valóság konkrét elemeihez kapcsolódó, kapcsolataiban a másiktól sokat kívánó, perfekcionizmusra hajló, szenzitív viszonyulású, esetenként nehezebben adaptálódó, önmagával elégedetlen, ugyanakkor alkalmazkodásra törekvő személyiség. Ezek a személyiségi jegyek részben a jelentős stresszt okozó haláleset következtében kialakult új élethelyzethez történő alkalmazkodás során alakultak ki, és önmagával való elégedetlenség érzésben, szenzitivitásban, valamint robbanékony indulatokban jelentkeztek. A felperes érzelmileg kötődött édesapjához, halálával összefüggésben jelentős stresszt élt át, illetve döntéseiben elbizonytalanodott, szociális kapcsolatai meglazultak, jövőre vonatkozó elképzelései elnehezedtek.

A felperes módosított keresetében 5.100.000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes nem a tőle elvárható gondossággal végezte el a felperes néhai édesapjának diagnosztikai vizsgálatait, azok nem voltak teljes körűek, illetve a koponyaröntgen felvételt helytelenül értékelte, míg a második beszállítást követően a szükséges neurológiai vizsgálatokat nem végezte el. Amennyiben az alperes szakorvosai a tőlük elvárható gondossággal

járnak el, a felperes néhai édesapját már az első beszállítást követően intenzív osztályra kellett volna felvenni megfigyelés céljából, ennek során a kellően gondos megfigyelés és a

vizsgálatok, valamint annak eredményei alapján megfelelő gyógykezelés mellett a felperes néhai édesapja életének megmentésére lehetőség lett volna. A felperes szorosan kötődött érzelmileg édesapjához, halálával sérült a családban éléshez való joga, emellett pszichikailag is megviselte édesapja elvesztése, azért az alperes nem vagyoni kártérítés fizetésére köteles.

Az alperes kérte a kereset elutasítását. Arra hivatkozott, hogy szakorvosai a felperes néhai édesapjának ellátása során a tőlük elvárható, kellő gondossággal jártak el, a koponyaröntgen felvétel nem mutatott egyértelmű koponyatörést, ezért az alkalmazott gyógykezelés megfelelő volt. Felperes néhai édesapja önkényesen távozott el az egészségügyi intézményből, míg a második beszállítást követően sürgősséggel látták el a beteget, azonban az elszenvedett sérülései miatt már nem volt megmenthető. A koponyatörés és az ezzel okozati összefüggésben bekövetkezett agyvizenyő a második eséskor következett be, a koponyaröntgen-felvétel hiányában a felperes ennek ellenkezőjét bizonyítani nem tudta. Vitatta azt is, a felperest érte-e édesapja halála kapcsán olyan személyiségi jogsérelem, amely alapot adhat a kártérítésre. Utalt arra, a nagykorú felperes és édesapja tartósan különéltek egymástól, emellett a néhai erősen italozó életmódot folytatott. Álláspontja szerint esetleges felróható magatartás esetén sem állapítható meg a felperes személyiségi jogainak sérelme, így ennek hiányában kártérítési felelőssége nem áll fenn.

A beavatkozó csatlakozva az alpereshez, azonos indokok alapján kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság - a fellebbezés híján 2010. szeptember 3. napján elsőfokon jogerőre emelkedett - 59. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy néhai **(felperes édesapja neve)** 2003. március 19. napján bekövetkezett halálával okozati összefüggésben, a felperest ért károkért az alperes felelőssége, így a felperes keresetének jogalapja fennáll. Határozatában kifejtette, az alperes a peradatok alapján nem bizonyította, hogy a felperes néhai édesapjának ellátása során az egészségügyi intézménytől elvárható gondossággal járt el és a beteg elhalálozása ennek ellenére következett be, ezért a kártérítő felelőssége fennáll.

A közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Rámutatott arra, habár a közbenső ítélet ugyan a felperesi kereset jogalapjának fennálltát állapította meg, de nem hagyható figyelmen kívül, hogy a határozat lényegében a felperes néhai hozzátartozójának gyógykezelése során kifejtett alperesi tevékenység felróhatóságát, azaz a kártérítő felelősség elemei közül csupán az egyik fennálltát állapította meg. A kártérítő felelősség elemei közül a közbenső ítélettel a felróható (jogellenes) alperesi magatartás, az ezzel okozati összefüggésben keletkezett hozzátartozói haláleset került elbírálásra, és az is, hogy az alperes nem tudta magát kimenteni a felelősség alól. A közbenső ítélettel sem a felperesi személyiségsérelem, sem az annak kapcsán bekövetkezett hátrány, vagy hátrányok nem kerültek elbírálásra. A

csalásban éléshez való jogot személyhez fűződő jogként el lehet ismerni, azonban e jog csak azon esetekben részesülhet jogvédelemben, amikor a közeli hozzátartozók együtt élnek, és így a mindennapokban érzelmi és életvezetési biztonságot nyújtanak egymásnak. A felperes kisgyermekkora óta édesapjától különült, így a 27 éves, fiatal felnőttkorában bekövetkezett haláleset nem jelenti a családban éléshez való személyiségi joga sérelmét. A pszichológus szakértő véleménye szerint a felperesnél édesapja halála kapcsán kóros gyászreakció nem alakult ki, és a bekövetkezett személyiségváltozások sem értékelhetők rendkívülinek, illetve oly mértékben hátrányosnak, amelyek megalapoznák a felperesi egészségsérelmet. Mindezek alapján megállapította, a felperes nem bizonyította, hogy személyiségi jogai sérültek, és azt sem, hogy olyan hátrányok következtek be, amelyek indokoltá teszik a nem vagyoni kártérítés alkalmazását.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. Határozata indokolásában kifejtette, a Pp. 213. § /3/ bekezdése értelmében közbenső ítélet meghozatalára akkor kerülhet sor, ha a keresettel érvényesített jog fennállta és a felperest ez alapján megillető követelés összege, azaz a kereset jogalapja és összecszerúsége tekintetében a jogvita elkülöníthető. Közbenső ítélet meghozatalára csak akkor van mód, ha a jogalappal szemben előterjesztett valamennyi védekezés elbírálnak. Kártérítési kereset esetén a kereset jogalapjának körébe tartozik annak megítélése, a jogellenes és felróható alperesi magatartással okozati összefüggésben károsodás érte-e a felperest. A bírói gyakorlat megalkotta a teljes családban éléshez való jogot, mint személyhez fűződő jogot, amelynek megsértése - valamely hozzátartozó halála folytán - alapul szolgálhat nem vagyoni kártérítés megtérítésére. Egyértelmű a bírói gyakorlat a tekintetben, a közeli hozzátartozó orvosi tevékenységgel összefüggő halála esetén megbomlik a fennálló családi kapcsolat rendje, megváltozik, sérül a hozzátartozó családi kapcsolathoz való joga. A személyiségi jogi jogsérelmen túlmenően nem vagyoni kártérítési igénynél a kártérítő felelősség további szükségképpen eleme olyan hátrány bekövetkezése, ami a nem vagyoni kártérítési keresetek esetében a kár fogalmát kielégíti. A felmerült hátrányok közül is csupán azok relevánsak a nem vagyoni kártérítés megítélésénél, amelyek oksági kapcsolatban állnak a jogellenes magatartással, azaz a személyiségi jogi jogsérelmmel. A személyiségi jogaiban sérelmet szenvedett fél nem vagyoni kártérítésre akkor tarthat igényt, ha olyan hátrány bekövetkezését bizonyítja, amelynek csökkentéséhez, vagy kiküszöböléséhez nem vagyoni kárpótlásra van szükség. Jogerős közbenső ítélet esetén a kártérítési követelés jogalapjának kérdéskörébe tartozó személyiségi jogi jogsérelem és hátrány (kár) kérdésére az ítéletben visszatérni már nem lehet. A közbenső ítélettől utóbb akkor sem lehet eltérni, ha a követelés összegének megállapítása iránt folytatott eljárás során felvett bizonyítás anyaga erre alapot adna. A jogerős közbenső ítélethez anyagi jogerő fűződik, amelyhez az ítéletet hozó bíróság - és minden más később eljáró bíróság - kötve van. A jogerős közbenső ítéletet követően az elsőfokú bíróság nem vizsgálhatta volna a felperest ért személyiségi jogi jogsérelem fennálltát és a hátrány bekövetkeztét, ellenben a jogerős közbenső ítéletre tekintettel a kártérítési követelés

összecszerúsége tekintetében folytatódó eljárás keretében a Pp. 206. § /1/ bekezdése alapján a felmerült bizonyítékok mérlegelésével kellett volna állást foglalnia a kártérítés összecszerúságáról.

Az új eljárás során a felperes módosított keresetében 3.000.000 Ft, valamint ezen összeg után 2003. március 18. napjától a kifizetésig járó és a Ptk. 301. § /1/ bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes és a beavatkozó a már korábban hivatkozott érveik alapján kérték a leszállított kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság megismételt eljárásban hozott ítéletével kötelezte az alperest 700.000 Ft nem vagyoni kártérítés és járulékaik megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felek költségeiket maguk viselik. Kötelezte az alperest az állam által előlegezett költség egy részének megfizetésére, míg az egyéb költség állam terhén maradásáról döntött. Kötelezte a felperest 264.000 Ft le nem rótt eljárási illeték megfizetésére, míg a fennmaradó 222.000 Ft eljárási illeték állam terhén maradását mondta ki. Rámutatott arra, hogy a nem vagyoni kártérítés egyik funkciója a kompenzáció, amely a személyiségi sérelem, hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozására szolgál pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, kiegyensúlyozó, az elvesztett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciókat tölt be. A felperes relációjában a tönkretett életlehetőség édesapja elvesztése. A bíróság a hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozását célzó nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál figyelemmel volt arra, hogy a felperes és néhai édesapja a felperes kisgyermekkorától külön háztartásban éltek, majd a felperes néhai hozzátartozója a felperes lakóhelyétől távoli városba költözött. A haláleset kapcsán a felperesnél patológiás reakció nem alakult ki, a bekövetkezett káresemény időpontjában önálló családi életet élt. Mindezen körülményeket mérlegelve, figyelemmel a káresemény bekövetkeztekor irányadó értékviszonyokra is, a felperest ért hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kártérítés összegét 700.000 Ft-ban állapította meg. A perköltség viseléséről való döntésnél figyelemmel volt arra, hogy a felperes nagyobb mértékben minősült pervesztésnek, azonban a bizonyítás döntő része a jogalapra folyt, és ezt értékelve a Pp. 81. § /1/ bekezdése alapján volt szükséges döntenie. Az állam által előlegezett költség és le nem rótt eljárási illeték viseléséről való rendelkezésnél figyelemmel volt arra, hogy a felperes a pszichológus szakértői vizsgálat elrendelése előtt kért eredményesen költségmentességet, korábban kérelme elutasításra került. Így a költségmentesség hatálya nem terjed ki az eljárás engedélyezés előtti szakaszára. Az alperes illetékmentességben részesült, ezért a veszített rész után számított illeték megfizetésére nem köteles, míg az állam által előlegezett és a szakértői bizonyítással összefüggő költséget a jogalap körében történő pervesztességre figyelemmel köteles megfizetni külön felhívásra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben mindkét peres fél fellebbezett. A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, az

Pf.III.20.013/2012/3. szám

alperesi marasztalás összegének 3.000.000 Ft-ra és járulékaikra történő felemelését kérte. Arra hivatkozott, hogy a bírói gyakorlat abból indul ki, hogy a családban élés joga védett személyiségi jog. Az orvosi tevékenység hiánya az a kárt okozó esemény, amelynek

következtében megbomlik a fennálló családi kapcsolat rendje, megváltozik, sérül a hozzátartozónak a családi kapcsolathoz való joga. A töretlen ítélkezési gyakorlat szerint nem a gyász és a fájdalom, vagy a gyászreakció kóros mivolta alapozza meg a nem vagyoni kártérítést, hanem az a tény, hogy sérül a károsultnak a családban éléshez, családi kapcsolatokhoz fűződő alapvető személyiségi joga. A perbeli esetben az alperes felróható magatartása miatt a felperes családi kapcsolathoz fűződő alapvető személyiségi joga sérült. Az orvosszakértői vélemény egyértelműen leírta, hogy a felperes érzelmileg kötődött az édesapjához, akit az alperes súlyos felróható magatartása következtében veszítette el. A felperes személyisége megváltozott és részben a jelentős stressz okozó perbeli haláleset következtében kialakult új élethelyzethez történő alkalmazkodás során alakult ki a változás, ami az önmagával való elégedetlenség érzésében szenzitivitásban, valamint robbanékony indulatokban jelentkezett. A felperest ért negatív változások, hogy jelentős stresszt élt át, döntéseiben elbizonytalanodott, szociális kapcsolatai meglazultak, jövőre vonatkozó elképzelései elnehezdedtek. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alperesi jogsértés súlyát, a felróhatóság mértékét és a jogsértésnek a felperesre gyakorolt hatását, ezért indokolt a nem vagyoni kártérítés mértékének felemelése.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az ítélet megalapozatlan, mert a felperes nem bizonyította az őt ért hátrányt. Miután a felperes kisgyermekkora óta különült édesapjától, kezdetben azonos városban, majd a későbbiekben külön közigazgatási helyen is, így jelen esetben a teljes családban éléshez való jog nem sérült, mivel ennek a jognak a gyakorlására már jóval korábban, évekkel ezelőtt sem volt lehetőség. A pszichológus szakértő véleménye szerint a felperesnél édesapja halála kapcsán kóros gyászreakció nem alakult ki, az esetleges bekövetkezett személyiségváltozások pedig nem értékelhetők rendkívülinek, illetve oly mértékben hátrányosnak, amelyek megalapozzák a felperesi egészségsérelemet. A közbenső ítélettel az alperesi magatartás került elbírálásra, azonban a felperesi személyiségsérelem és az annak kapcsán bekövetkező hátrány nem. A közbenső ítélet rögzíti, hogy az alperes felróható magatartása okozati összefüggésben áll a felperes néhai édesapjának halálával, azonban a személyiségi joga nem sérült, tekintettel arra, hogy erre a jogsérelemre abban az esetben lehet hivatkozni, ha a közeli hozzátartozók együtt élnek. Miután a felperes nem bizonyította, hogy személyiségi joga sérült, továbbá hátrány bekövetkezését sem bizonyította, így az alperesi felróható magatartás nem alapozza meg a nem vagyoni kártérítés összegszerűségének bármilyen megállapítását.

A fellebbezések **alaptalanok.**

Az ítélet tábla előjáróban leszögezi, hogy az elsőfokú ítélet fellebbezéssel egyik fél által sem támadott rendelkezései semmilyen tekintetben nem képezték felülvizsgálat tárgyát. A fellebbezési jog korlátaira tekintettel a másodfokú bíróság kizárólag az elsőfokú ítélet fellebbezett érdemi rendelkezését bírálta felül, továbbá a Pp. 253. § /3/ bekezdésére tekintettel a le nem rótt eljárási illetékről, valamint az állam által előlegezett költségről való ítéleti rendelkezést a fellebbezési jog korlátaival függetlenül, hivatalból.

Tény, hogy az alperesi felelősség jogalapját az elsőfokú bíróság fellebbezés híján elsőfokon jogerőre emelkedett közbenső ítéletével megállapította. A jogerős közbenső ítélet kifejtette, hogy az alperes nem bizonyította, hogy a felperes néhai édesapjának ellátása során az egészségügyi intézménytől elvárható gondossággal járt el, ezért a kártérítő felelőssége fennáll. A felelősség jogalapjának jogerős megállapítására tekintettel megalapozottan az alperes felelősségének fennállása nem vitatható. Kártérítési kereset esetén ugyanis a kereset jogalapjának körébe tartozik annak megítélése, hogy a jogellenes és felróható alperesi magatartással okozati összefüggésben károsodás érte-e a felperest (EBH 2004/1039., BDT 2005/1146., EBH 2006/1419., BH 2006/360. számú eseti döntések). Egészségügyi szolgáltatási jogviszonyokban a Ptk. 318. §-ára utalással alapvetően a Ptk. 339. § /1/ bekezdése szerinti szükségképpen kártérítési feltételek bizonyítására van szükség a kártérítési kereset jogalapja tekintetében. A jogellenesség - mint az alperesi magatartás objektív eleme - megállapíthatósága szempontjából a nem vagyoni kártérítési igények érvényesítésekor abból kell kiindulni, hogy a törvény a személyek személyhez fűződő jogait a vagyoni jogaikkal egy sorban védelem alá helyezi (Ptk. 2. § /1/ bekezdés), és mindenkit arra kötelez, hogy a személyhez fűződő jogokat tiszteletben tartsa (Ptk. 75. § /1/ bekezdés). Az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB számú határozata nyomán kialakult irányadó bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés alkalmazásának jogellenességi feltétele az, hogy az erre vonatkozó igény jogalapja valamely személyiségi jog megsértése legyen. A személyiség, az egyes ember testi és szellemi struktúrája nem kizárólag mentális, de nem is kizárólag fizikai jelenség. A személyiség védelme alapulhat törvényben nevesített jog sérelme alapján történő igényérvényesítésen, vagy általános személyiségi jog alapján is. Az általános személyiségi jog olyan szubszidiárius alapjog, amely az egyén autonómiájának védelmére szolgál, ha az adott tényállásra a nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható. A bírói gyakorlat megalkotta a teljes családban éléshez való jogot, mint személyhez fűződő jogot, amelynek megsértése valamely hozzátartozó halála folytán alapul szolgálhat nem vagyoni kártérítés megtérítésére (BH 2005/105. számú eseti döntés). Egyértelmű a bírói gyakorlat ate tekintetben, hogy közeli hozzátartozó orvosi tevékenységgel összefüggő halála esetén megbomlik a fennálló családi kapcsolat rendje, megváltozik, sérül a hozzátartozó családi kapcsolathoz való joga (Kártérítési jog magyarázata, szakmai szerkesztő: Fézer Tamás, Complex Kiadó, **(település 2)**, 2010. 372. oldal).

A személyiségi jogi jogsérelmen túlmenően nem vagyoni kártérítési igénynél a kártérítő felelősség további szükségképpen eleme olyan hátrány bekövetkezése, ami nem vagyoni kártérítési keresetek esetén a kár fogalmát elégíti ki. Nyilvánvalóan a felmerült hátrányok közül is csupán azok relevánsak a nem vagyoni kártérítés

Pf.III.20.013/2012/3. szám

megítélésénél, amelyek oksági kapcsolatban állnak a jogellenes magatartással, azaz a személyiségi jogi jogsérelmmel (BDT 2000/309. számú eseti döntés). Következetes az ítélkezési gyakorlat ate tekintetben is, hogy a személyiségi jogaiban sérelmet szenvedett fél nem vagyoni kártérítésre akkor tarthat igényt, ha olyan hátrány bekövetkezését bizonyítja, amely csökkentéséhez, vagy kiküszöböléséhez nem vagyoni kárpótlásra van szükség (EBH 2005/1208., EBH 2000/300., EBH 2000/191., BDT 2004/11. és BDT 2003/118. számú eseti döntések).

A felperes is alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a kártérítés összecszerűségénél irányadó szempontokat nem megfelelően mérlegelte. A családi kapcsolatokhoz való jog sérülését, illetőleg a nem a fájdalomra, vagy gyászreakcióra alapított nem vagyoni kártérítési igényt az elsőfokú bíróság megfelelően ítélte meg, abban a jogsértés súlyát és az alperesi felróhatóság mértékét is értékelte, amikor a felperest ért hátrányok kompenzálására a károkozaskori értékviszonyok figyelembevételével 700.000 Ft és járulécai mértékű nem vagyoni kártérítést talált alkalmasnak. Az elsőfokú bíróság által helyesen mérlegelt körülmények felülmérlegelésére így lehetőség és szükség nincsen (BH 2006/403. számú eseti döntés).

Minderre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit - az ügy érdemét illetően - a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta. Észlelte ugyanakkor a másodfokú bíróság, hogy a fellebbezési jog korlátaitól függetlenül megváltoztatásra szorulnak az elsőfokú ítélet le nem rótt eljárási illetékek, valamint állam által előlegezett költségek viselésével kapcsolatos rendelkezései. Tény, hogy a felperes 5.100.000 Ft összegű kártérítési igényt érvényesített az alperessel szemben. Utóbb ugyan keresetét leszállította, ez azonban az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 41. § /2/ bekezdése értelmében az illetékalapot nem érinti, így a pervesztesség-pernyertesség arányának meghatározásánál ezt az eredetileg érvényesített követelést kell a marasztalási összeggel arányosítva értékelni. Miután a kártérítési követelésről a bíróságnak egységesen kell döntést hoznia, külön a jogalap és az összecszerűség tekintetében való pernyertesség, vagy perversztesség aránya nem határozható meg, erre figyelemmel a perben érvényesített legmagasabb összegű kártérítési követeléshez viszonyítva a marasztalási összeg arányában lehet a helyes perversztességi-pernyertességi arányokat meghatározni. Az alperes így nagyobb részben lett pernyertes, ezért az állam által előlegezett költség megfizetésére csak perversztességéhez igazodó mintegy 14 %-os arányban kötelezhető. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság az állam által előlegezett költség viseléséről való rendelkezést módosította.

Ugyancsak pontosításra szorult a le nem rótt eljárási illetékekről való elsőfokú ítéleti rendelkezés is. Tény, hogy a felperes nem az eljárás elejétől kezdődően rendelkezett személyes költségmentesség kedvezményével, azonban miután a Szegedi Ítélőtábla Pf.III.20.200/2011/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság korábban hozott 7.P.21.307/2009/72. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot

új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította, így a megismételt eljárásban engedélyezett költségmentesség folytán az eljárás során felmerült le nem rótt eljárási illetékek viseléséről való rendelkezés csak a megismételt eljárásban hozott ítéletben vált esedékessé. A költségmentesség lényege, hogy a felet sem illeték előzetes megfizetésére, sem viselésére nem lehet kötelezni. A perben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jog szabályára tekintettel az eljárás kezdeményezésekor a felperesnek eljárási illeték fizetési kötelezettsége nem merült fel. Az eljárás során engedélyezett személyes költségmentesség következtében pedig abban az időpontban, amikor a le nem rótt eljárási illeték viseléséről a bíróságnak határoznia kellett a felperes már személyes költségmentesség kedvezményében részesült, így a felperes le nem rótt eljárási illeték

megfizetésére - e jogosultsága folytán - nem volt kötelezhető. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § /3/ bekezdése alapján a felperes személyes költségmentességére, valamint az alperes illetékmentességére tekintettel rendelkezett az eljárás során felmerült, összesen 486.000 Ft összegű eljárási illeték állam általi viseléséről (6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § /1/ bekezdés és 14. §).

A másodfokú eljárásban mind a felperes, mind az alperes saját fellebbezése tekintetében pervesztes lett. A fellebbezési pertárgyértékek különbözőségére tekintettel azonban a felperes köteles az alperes részére részperköltséget megfizetni, melynek összege áll a pervesztesség-pernyertességi arányok folytán az alperes jogi képviselével kapcsolatosan felmerült és az ítéletábra által a 32/2003. (VIII. 22.) IM számú rendelet 3. § /2/ bekezdés /4/, /5/ és /6/ bekezdése, valamint 4/A. § /1/ bekezdése alapján megállapított, az alperesi jogi képviselő másodfokú eljárásban kifejtett munkájával is arányban álló, ÁFA-t is magában foglaló 40.000 Ft + ÁFA mértékű ügyvédi munkadíjból.

Az elsőfokú bíróság 7.P.21.307/2009/72. számú ítéletének hatályon kívül helyezésére a fellebbezési eljárásban előadott kérelem kereteire tekintet nélkül került sor, így a felperes a megismételt eljárásban hozott ítélettel szembeni fellebbezés előterjesztése során az Itv. 51. § /1/ bekezdése alapján mentesült a fellebbezési eljárási illeték lerovási kötelezettsége alól, ezért e fellebbezési eljárási illeték viseléséről a másodfokú bíróságnak határoznia nem kellett. Miután azonban az alperes a korábban hozott elsőfokú ítélettel szemben fellebbezést nem terjesztett elő, így e kedvezmény az alperesre nem terjedt ki, ezért az alperesi fellebbezés folytán felmerült le nem rótt eljárási illeték viseléséről az alperes illetékmentességére tekintettel az Itv. 5. § /1/ bekezdésére és 74. § /3/ bekezdésére tekintettel a másodfokú bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM számú rendelet 13. § /1/ bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Szeged, 2012. április hó 17. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.	Dr. Rakita Zsuzsanna sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró